

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.

pol leta 1 — 60

četrt leta — 80

Naročnina se pošilja
opravištvu v škofjsk.
poslopiju (Bischofhof).

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
su na vprašanje, npla-
čani listi se ne spro-
jemajo.

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr.; dvakrat 12
kr.; trikrat 16 kr.

Neznosljiva bremena.

(Govor poslanca g. dr. Dominkuša v deželni zborni v Gradcu.)

Pritožba o naših slabih gospodarskih razme-
rah, o denarstvenih nesrečah, o neizmerno visokih
davkih so v zadnjih letih že precej navadne. In
vendar še se naši zastopniki, pa tudi vlada, vse
premalom ozirajo na ubožstvo in prave potrebe pre-
bivalcev v naši deželi. Vsemu, kupčiji, obrtu
in kmetijstvu če konec biti, le rubežem in ekse-
kucijam zaradi zaostalih davkov ne. Kolikor pom-
nim, še ni bila tolika sila za denar, kakoršna je
ravno sedaj. Za vsakdanje potrebe, za vedno
večje dache potrebujejo naši gospodarji sedaj več
denarja, kakor jim njihova posestva nesejo; in vsled
tega se čedalje bolj zagrezajo — v dolgove.
Ljudje jemljejo že od kapitala. Ako nebi hranil-
nice mnogim pomagale, videli bi polovico manjših
posestnikov na javni dražbi ali v eksekuciji. Po-
sojilnice na deželi jemljejo po 12—18 % in izpo-
sojujejo že velikanske svote, kojih obresti čist do-
hodek zemljišč gotovo ne pokrije, še manj pa
preseže.

Čudno je tedaj, kar je nedavno finančni mi-
nister na Dunaju rekel, namreč: da se še vedno
davki redno plačujejo, in da se bode vse skoro
na boljše obrnilo! Gospod minister gotovo ne vé,
ali pa neče vedeti, kako neusmiljeno da se se-
danji čas davki terjajo in sicer ne samo stari in
in zastareli, ampak tudi tekoči in najnovejši, tudi
tam, kjer je ljudi nesreča zadela, da se je moralo
za nje javno pobirati. Pogosto se že zgodi, da
vzamejo ubogemu kmetu potrebno živino, poslednjo
kravico za nekoliko goldinarjev, ki so komaj
stroške za eksekucijo pokrili.

Tako ravnanje s kmetom je res žalostno pa
tudi po vsem nepostavno. Toda krive temu
niso davkarje, tudi deželne oblastnike ne, ampak
vse to nam prihaja iz sredine našega cesarstva,
t. j. od dunajskih ministrov, ki tako neusmiljeno
ukazujejo davke izterjevati; in to je, kar nam ve-
likansko breme davka dela popolnem neznosljivo.

Za posestnika ni vse jedno, kedar in kako
se od njega davki terjajo. Po žetvi, po branju ali
trgatvi, sploh potem, kedar je kmetski človek kaj
pridelal in prodal, tedaj se zamore uspešno od
njega terjati davek, sicer ne pomagajo najostrejši
rubeži nič. Kder nič ni, tam se tudi nič vzeti ne
more. Imamo tudi dokaj postav, po katerih bi se naj
terjanje davkov, kolikor mogoče davkeplačiteljem
polajšalo. Na te postav se pa sedaj skoro nikjer
ozir ne jemlje. Zato nasvetujem sledeč: dežel-
nemu odboru se naloži, da se hitro obrne
do c. kr. vlade s prošnjo, da ona zopet
ukaze davkarjem in okrajnim glavar-
stvom, ravnati se po tistih postavah in
ukazih, ki so v varstvo in branbo davke-
plačilec izdani. (Ta nasvet je bil sprejet
Ured.)

Sicer pa dobro vem, da tudi ta nasvet ne
bode zdatno pomagal, ker tega niti ne more.
Kajti država, dežela, okraj, srenje zahtevajo se-
daj preveč, in vsled tega je davkova moč v
v deželi prenapeta. Bremena so nam postala ne-
znosljiva. Pred nekaj dnevi sem dobil v roko
spis, iz katerega je razvidno, kako so od 1. 1869
narasle priklade za deželne, okrajne in srenjske
potrebe.

Leta 1869 so znašale deželne priklade (Landes-Umlagen) 977.000 fl. ali 35 % rednega davka.
Pet let pozneje, t. j. l. 1874 pa 1.634.918 fl. ali
51 %, tedaj za 657.918 fl. več. To je res liter
in velikanski napredek! Poglejmo na okrajne pri-
klade (Bezirks-Umlagen)! Te so 1. 1869 znašale
251.275 fl. ali poprek 9 %. Toda l. 1874 so na-
rasle že na 711.235 fl. ali na 22 % tedaj za
459.660 fl. ali za 13 %. Isto neljubo prikazen
imamo pri srenjskih prikladah (Gemeinde-Umlagen)!
Leta 1869 so vse srenjske priklade v celem deželi
znašale 359.127 fl. ali 13 %. Leta 1874 pa že
696.269 ali 22 % tedaj za 337.142 fl. več! Vse
priklade: deželne, okrajne in srenjske skupaj so
tedaj leta 1869 znašale 1.587.402 fl. ali 57 %, leta
1874 pa 3.042.422 ali 95 %, ki so se vrgle
na redni davek!

Leta 1874 je bilo deželne redne dače davkeplačiteljem v knjižicah predpisane 4,495.197 fl. Ali ljudje vsega niso zamogli več poplačati. Zaostalo je dače na dolgu 1,052.147 fl., tedaj skoro četrti del predpisane svote. Zanimive so tudi še sledeče številke in nauki, kateri v njih tičijo. Zgornji Štajer zaostal je v plačevanju dače samo z 8 %, srednji Štajer že z 18—20 % in najbolj pa Spodnji Štajer, namreč v nekaterih krajih z 30—40 %; akoravno se je lani dača z neusmiljenim rubejem izterjevala. To je jasen dokaz, da na slovenskem Štajerskem gospodarstvo močno propada. Te številke tudi kažejo, da spodnja Štajerska v prihodnje ne bo mogla več tolikega davka plačevati, če se njenemu gospodarstvu zdatno ne pride na pomoč; davkova moč je pri njej že preveč napeta!

Nekateri gospodje poslanci nasvetujejo, naj bi se deželne, okrajne in srenjske priklade nalagale tudi na indirektni davek, t. j. na meso, kruh, vino itd. Temu nikakor ne pritrdim. Vzvišana indirektna dača bi zmanjšala vrednost poljskih pridelkov in prišli bi še le iz deža pod kap. Sploh pa je umno gospodarstvo za znižanje, a ne za povzvišanje indirektnega davka! Večina tega zbora je sklenola letos toliko stroškov zbrisati, da bomo drugo leto s 38 % deželnih priklad izhajali; in vsled tega pravite in se tolažite nekateri gospodje poslanci, da se zamore s pomirjenjem gledati na deželne finance ali denarstvene zadeve. No, jaz ne zmorem take mirnosti, pač pa mislim, da imamo vsi skupaj resno dolžnost, poizvedavati po uzrokih tolike denarstvene stiske in nesreče v deželi. S samim zmanjšanjem izdatkov v deželnem proračunu, brisanjem nekaterih stroškov ne doseže se nobena zdatna pomoč. Slabo naše gospodarstveno stanje ima bolj globoke korenine ali uzroke. Kar se je do sedaj hvalisalo kot gospodarsko napredovanje, to je le kar — sleparstvo. Milijone denarja so mu ljudje žrtvovali zastonj; sedaj to čedalje bolj sprevidijo in si prizadevajo, da bi se iz te nesreče izvlekli. Ali ustavlja se jim še vedno vladajoče „ustavaštvo“ s svojimi volilnimi postavami in nemškim ustavakom na korist umetno sestavljenimi volilnimi skupinami tako, da vladari in gospoduje samo jedna stranka, ne pa večina avstrijskih narodov. Iz tega pa se rodijo tolike težave za naše gospodarstvo, da zadržujejo vsak napredek in dušijo vsako upanje, da bi po tej poti kedaj postalo bolje.

Nesreča, ki nas tlači, zamore se od nas le odvaliti, če se vladna sistema predrugači in postavi na pravičnišo podlago. To je taka resnica, ki se ne sme brez kazni še več časa zanemarjati. Kajti avstrijski narodi ne morejo več dolgo plačevati stroškov v svojo lastno zatirovanje!

Cerkvene zadeve.

Novi nadškof solnograški, tedaj tudi naš nadškof, so postali 27. maja č. g. Albert Eder opat čč. oo. benediktinov pri sv. Petru v Solnogradu ali Saleburgu.

Delitev sv. firme bo v Šmarski dekaniji meseca junija: 17. na Ponkvi; 18. v Dramljah; 19. v št. Jurju; 20. v Slivnici; 21. pri sv. Štefanu; 22. v Zibiki; 23. na Sladki gori; 24. v Šmarji in 25. pri sv. Vidu. „Danica“ v Ljubljani.

Č. g. dr. Janez Križanič je po izvršenem pismenem konkurzu potrjen bil za profesorja starega zakona v bogoslovnici Mariborski.

Usmiljene sestre v Ptuj. Težavno, požrtvovalno delovanje usmiljenih sester je tako močno, da si po sili pridobivlja priznanje najokornih nevercev in kosmatih liberalcev, ki sicer katoliškim redovnikom in redovnicam povsod zapreke delajo, kder le zamorejo. Nek liberalcec piše v Tagespošti: bolenišnica in bolehnica v Ptuj se je izročila usmiljenim sestram. Za vsako sestro je odmerjenih na leto 84 fl., stanovanje, svečava in kurjava, postrežba, brezplačno ozdravljevanje in v slučaju smrti priprost pogreb. Kde se dobi drugod izurjena, vestna, zanesljiva boleniška strežnica za 7 fl. mesečne plače? Nikder na celem svetu ne, kakor edino le pri ponižnih, tihih, usmiljenih sestrah, ki v duhu Kristusove vere v vsakem bolniku vidijo — Jezusa.

Prijazen nasvêt vsem narodnim duhovnikom. Junaško, kakor le zamore narod, kteremu lažnjiva nemška filozofija in nemškutarska baharija možgan in srca še pokvarila ni, bojuje se narod slovanski ob Balkanu in v podonavskih pokrajinah zoper nečloveškega nasilnika, nečimurnega Turka, naj bi si privojeval stanja, da zamore kot kristijanski narod mirno živeti in v omiki napredovati. Tako junašk narod, kakor je narod slovanski v turških pokrajinah, ni za to, da bi na vse veke v sužnosto životaril; njemu je Bog brez dvoma boljše, dostojnišo osodo namenil!

Vstaje so se vdeležili tudi premnogi Katoličani, ker tudi njim turška surovost ne zagotavlja poročstva za mirno družbinsko življenje. Če Bog, česar ponižno prosimo in upamo, da ubogim slovanskim trpinom pravične želje izpolniti, nastane za nas katoliške Slovence sveta dolžnost, pomagati svojim katoliškim bratom, da si brž ko mogoče, tudi cerkvene zadeve vravnati zamorejo. Pomagamo jim celó lahko in prav izdatno, ako le hočemo, s tem, da 1. priporočamo vernikom „družbo brezmadežnega spočetja Marijinega“ v podporo kat. Kristijanom na Turškem; 2. da pospešujemo, kar se le da, „družbo sv. Cirila in Metodija“; 3. društvenike pa napotimo, da poleg molitve vsak tudi v denarjih kaj daruje, kar ljudje, ako se jim le stvar na srce položi, radi storijo. Ko bi vsak društvenik na leto le 10 kr. daroval, — in kateri bi tega ne zmo-